

บทที่ 7

ภูมิปัญญาด้านอื่น ๆ

นอกจากภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษา ภูมิปัญญาด้านการประพันธ์ ภูมิปัญญาด้านการสอนแล้ว ยังมีภูมิปัญญาด้านอื่น ๆ บางด้านที่ปรากฏในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ภูมิปัญญาดังกล่าวอาจจำแนกได้ 3 ด้าน คือ ภูมิปัญญาด้านการประยุกต์ ภูมิปัญญาด้านการเปรียบเทียบ ภูมิปัญญาด้านการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาด้านการประยุกต์

การประยุกต์ คือ การปรับใช้ หมายถึงการปรับความรู้ หรือนำความรู้หรือข้อมูลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาใช้ได้ การประยุกต์เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงภูมิปัญญาของผู้ประยุกต์และของสังคมได้เป็นอย่างดี

ในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ มีการประยุกต์ความรู้ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ การประยุกต์ความเชื่อ การประยุกต์วรรณคดีแบบฉบับ การประยุกต์สำนวนคำพังเพย ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

1.1 การประยุกต์ความเชื่อ

การประยุกต์ความเชื่อ คือการปรับความเชื่อมาใช้ประโยชน์ การประยุกต์ความเชื่อปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ อาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1.1 การประยุกต์ความเชื่อเรื่องกรรม

คือการนำความเชื่อเรื่องกรรม คือ การกระทำและผลของการกระทำว่า ถ้ากระทำความดีไว้จะได้รับผลของกรรมนั้น ทำดีจะได้ดี ทำชั่วจะได้ชั่ว มาใช้ปรากฏมาก เช่นตัวอย่าง

“ยักษ์เคยพิศสัตว์ป่าเป็นอาหาร
อันกรรมใดใครทำอย่างจ้านง

วันนี้มารถูกสัตว์พิศชีพผง
เป็นกำกังกำแกเวียนหมุนเวียนกัน”
(บัวนอกบึง)

“สิงหาราชโอรสขึ้นครองราชย์
ทุกแดนดินนองเลือดเกิดเดือดร้อน

หลงอำนาจรบนักไม่พักผ่อน
ไ้กรรมก่อนถูกก่อสร้างไว้อย่างไร”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

“พระมารดาอาวรณ์ให้ร้อนจิต
ยุคนองเลือดเดือดร้อนเป็นฟอนไฟ

เป็นลิขิตของกรรมทำไฉน
เพราะน้ำใจสิงหาราชผู้อาวรณ์”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

“ถึงพูดไปใครเขาจะเห็นสม
เมื่อบุญมีความดีทำจะนำบุญ

เหมือนกับถ่มเขฬะขึ้นฟ้าสูง
ชาตินิกยงเหมวงศ์คงเห็นแหว”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

1.1.2 การประยุกต์ความเชื่อเรื่องบุพเพสันนิวาส

คือการนำความเชื่อเรื่องการทำดีเป็นคุณรักกัน เคยอยู่ร่วมกัน เคยช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันในชาติปางก่อนมาใช้ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ
ดังตัวอย่าง

“ฉันทจําแลงแปลงกายคล้ายทุกอย่าง
เป็นบุพเพสันนิวาสสวาทหวัง
ฉันทรับปากจากตัวไม่พัวพัน

กลับเข้าปราสาทแอบองค์พระทรงธรรม
พระจอมวังเชษฐมภิรมย์ขวัญ
บังเกิดบันดาลคลให้จําใจ”
(บัวนอกบึง)

“แล้วเข้าปราศรัยนางนอนแนบกษัตริย์
หอมประทีนกลิ่นองค์พระทรงราม
เคยสมสร้างปางบรรพ์กระสันสวาท
พระตื่นองค์ทรงสอดกอดเทวี

เกิดกำหนดทรวงในใจหวิวหวิว
ให้เกิดกามารมณ์ไม่สมประดี
สัมผัสพาดชายกษัตริย์ไม่บัคดี
เหมือนดังมีมนต์สวรรค์เข้าบันดาล”
(บัวนอกบึง)

“ทิพย์จินดานาคีของพี่เอ๋ย
ถึงน้องจะประณามเหยียดหยามขัง

คงบุญเคยสมสร้างไว้ปางหลัง
ออกจากวังหนีหน้าพี่ชายไป

คู่กันแล้วไหนจะแคล้วพบกันอีก
 คิ้วอำนาจวาสนาเหนือกว่าใด
 แข่งรถเรือเชื้อแรงพอแข่งได้
 นื่องเป็นม่ายไซ้ที่ตีราคา
 หวังเชิดชออยู่ชิดจนปลิดชีพ
 จนแก่กกงกห่งมถนอมองค์

ถึงจะหลีกหลบหนีไปที่ไหน
 ได้จงใจงามสรรพให้กลับมา
 อย่าพึงหมายอ่อนแรงแข่งวาสนา
 ให้คำดาต่าด้อยลดน้อยลง
 คังประทีปนำทางแม่นางหงส์
 จะดำรงสุขสมภิรมยา”

(เกลือจิ้มเกลือ)

1.1.3 การประยุกต์ความเชื่อเรื่องเทพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิปาฏิหาริย์

คือการนำความเชื่อในอำนาจของเทพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาใช้ ปรากฏมากใน
 วรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“องค์สิทธิ์าธิษฐานสถิต
 เชิญพระกาพระพรหมพระยมพระอินทร์
 ครบอการสามสิบสองของชั้นระ
 อิทธิฤทธิ์วิธยากด้าเกรียงไกร

สำรวมตนสติตั้งคังถวิล
 เรียกธาตุคินน้ำผสมทั้งลมไฟ
 อยดณะผสมเวททางเพทไสย
 ในทันใดประมวกร่างเป็นอย่างเดิม”
 (บัวนอกบึง)

“รับรักษาเคชะสรขอดอนถอด
 สงบจิตอธิษการะนัง
 คุณธรรมล้ำค่าคู่พระเคชะ
 เอาความดีดีดบถูปลอบพาด
 ทั้งบาดแผลแปรสลายหายสนิท
 เข้าสวมกอดพลอดคปลอบขอขอบใจ

ให้ยักษ์รอดชีวิตตามคิดหวัง
 ประคุดคังองค์พระชนะมาร
 จะดับเหตุก่อสร้างการล้างผลาญ
 เข้าทำการถอดถอนดอกศรชัย
 พลายประสิทธิ์กลับพื้นสครั้นไส
 หาผู้ใดเปรียบได้คังไม่มี”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“พระจันทร์แจ้แสงสว่างขึ้นกลางหา
 พระหน่อขนาดไม้ขาดชีพชีวัน
 จำลององค์คังตามสายแสงส่อง
 เอาน้ำทิพย์หยิบประปรายกายา

ต้องสะทาวทบท้องปล้องคูหัน
 ขณะนั้นองค์อมรินทรา
 คู่ช่องปล้องโปรงเปลวห้องเหวผา
 เอาศาสตราเทพวางไว้ข้างกาย

กระซิบบอกตรอกหูให้รู้เหตุ
พระพลิกพื้นคีนรอดไม่วอควาย
จับพรหมาสตร์ประสิทธิ์อิฐฐาน
คังเทวัญบรรจงอุ้มองค์เอว

แล้วอมเรศหวนกลับไปลับหาย
จึงแหงนสายหน้ามองปากปล่องเปลว
ปาฏิหาริย์ลอยล่องจากห้องแหว
ด้วยความเร็วถึงมากตางอาร์ณู”

(เกลือจิ้มเกลือ)

1.2. การประยุกต์วรรณคดีแบบฉบับ

การประยุกต์วรรณคดีแบบฉบับ คือ การนำวรรณคดีแบบฉบับมาปรับใช้ ใน
วรรณกรรมหนึ่งตระกูลของนายฉิว ทิพย์วารี มีการประยุกต์วรรณคดีแบบฉบับที่ปรากฏชัดเจน 3
เรื่อง คือ พระอภัยมณี ชศกิง และนิราศภูเขาทอง ดังนี้

1.2.1 การประยุกต์พระอภัยมณี

ในวรรณกรรมหนึ่งตระกูลของนายฉิว ทิพย์วารี มีการประยุกต์วรรณคดีเรื่อง
พระอภัยมณีซึ่งเป็นผลงานอมตะของสุนทรภู่ ปรากฏชัดเจนในบทตั้งเมือง และบทสมห้อง
ดังตัวอย่าง

บทตั้งเมือง (ที่พิมพ์ตัวหนาคือพระอภัยมณี)

สมมุตวงศ์ทรงนามเทพรัตน์
อันกรุงไกรใหญ่ยาวลืบเกล้าโยชน์
สะพรั่งพร้อมไพร่ฟ้าประชาชี
มีเอกองค์นั่งลักษณะอัครราช
สนมนางแสนสุรางคนิก
มีโอรสสององค์ล้วนทรงลักษณะ
ชื่อประกายมรกตผู้พี่ยา
ประกายเพชรสุริย์วงศ์พระองค์น้อง
พี่งไสกันต์ชันษาสิบเก้าปี
สมเด็จพระเจ้าปิตุรงค์ดำรงราชย์
จะเสกสองครอบสมบัติขัตติยา
จึงดำรงสตร์สเรียกโอรสราช
ได้ชี้แจงบอกให้จำคำโบราณ

“แต่ปางหลังยังมีกรุงกษัตริย์
ผ่านสมบัติเวียงฟ้านามธานี
ภูเขาโชคเป็นกำแพงบุรีศรี
ชาวบุรีหรรษาเสถียร
พระนางนาฏประทุมทองละอองสมร
ดังกินนรนำรักลักษณะ
ประไพพิศตรึงเพียงเทพเลขา
พี่งแรกรุ่งชันษาสิบปี
เนื้อดังทองนพคุณจ้ำรูญศรี
พระชนนีรักใคร่คังนัยนา
แสนสวาทลูกน้อยเล่นหา
แต่วิชาสิ่งใดไม่ชำนาญ
มาริมอาสน์แทนสุวรรณแล้วบรรหาร
ว่าชายชาญเขื่องษัตริย์ขัตติยา

ยอมพากเพียรเรียนไสยศาสตร์เวท
ได้ป้องกันอันตรายนครา
พระอุกรักจักสืบวงศ์กษัตริย์
หาทิสปาโมกข์ชำนานูชาญ
แล้วเลยให้พี่น้องสองกษัตริย์
คอยวันกลับลับไกลนัยนา
จะสมตามความหวังดังประสงค์
สองชนกอยู่หลังยังห่วงใย

ถึงวิเศษสืบเสาะแสวงหา
ตามกษัตริย์ขัตติยาอย่างโบราณ
ให้รับรดเสาะแสวงแห่งสถาน
เป็นอาจารย์พากเพียรเรียนวิชา
จากจังหวัดสืบเสาะแสวงหา
ไม่รู้ว่าเส้นทางเป็นอย่างไร
ทั้งสององค์ได้จากพระกรุงใหญ่
จึงปราศรัยปรึกษากับพระราชินี”
(เกลือจิ้มเกลือ)

บทสมห่อง (ที่พิมพ์ตัวหนา คือ พระอภัยมณี)

“พลางประโลมโฉมฉายสายสุคอใจ
ประคองเคียงเอียงแอบแนบแขนง
สายสมรม่อนตามความสำราญ
ดั่งกำดั่งมั่งกรสำแดงฤทธิ์
ลงเล่นน้ำคำดั่งถึงสุธา
ปลากระดิกพลิกครีบทวิปีไหว
มัตติมิงค์กลิ้งเล่นขโลธร
สถูบเล่นลมหวานให้ป่วนคลื่น
มั่งกรผูกพันฟองขึ้นฟองฟู
สองสนิทชิดชมสมสวาท
จนเที่ยงคืนรินรสสุมาลัย

ค่อยเคล้นไคล้เกล้าห่มปทุมมาลัย
ตระกองเกยกรกอดสอดประสาน
อุติดาลเคียดคนองทั้งสองรา
ให้มีมิดกลางทะเลพระเวหา
สะเทือนกระทั่งหลังปลาอานนต้นนอน
เมรุไกรโยกยอดจะถอดดอน
คงคาคลอนคลื่นคลั่งฝั่งสินธุ
จะฝ่าฝืนไปไม่รอดก็จอดสู
ต่างร่วมรู้รสรักประจักษ์ใจ
ไม่เคลื่อนคลายคลายจิตพิสมัย
หลับอยู่ในแท่นทองทั้งสองรา”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

1.2.2 การประยุกต์ยศกิจ

ยศกิจหรือศิริวิบุลยกิจ เป็นผลงานของหลวงศรีปริชาเซ่ง เป็นวรรณคดีที่แต่งด้วยกลบทถึง 86 ชนิด เป็นวรรณคดีแบบฉบับที่รู้จักกันแพร่หลาย และมีอิทธิพลต่อนายหนังตะลุงรุ่นเก่ามากที่สุดเรื่องหนึ่ง ในวรรณกรรมหนังตะลุงของนายฉิว ทิพย์วารี มีการประยุกต์ยศกิจปรากฏในบทตั้งเมือง บทชมพูา ดังตัวอย่าง

บทตั้งเมือง (ที่พิมพ์ตัวหนาคือยศกึ่ง)

อดีเตแต่ำนานิทานหน้ง
ชื่อเทพพิทักษ์นครเลิศประเสริฐดี
ดำรงภพลบเลิศประเสริฐโลก
อาภาพรปราบเป็รื่องกระเดื่องปรา
ยอมไพบูลย์สวัสดิ์สมบัติเรียม
พิภพกระเดื่องเดื่องล้นสนั่นเพียง
มีเอกราชอย่างองค์ในสวรรค
พระพักตร์เทียบเปรียบพรหมอันขมฉาน
พระเนตรนางอย่างนิลมฤคินสมาน
จะพิศไธษฐ์ไธษฐ์อิมคูอรชร
ได้เป็นเอกเสกองค์ดำรงศักดิ์
เสนาห์นุชสุดเดชดังเนตรมณี
เป็นเจิมจอมหม่อมนางในปรางค์รัตน
คู่บุญญาบารมีร่วมชีวัน
ได้เจ็ดขวบอวของค้วงณลักษณ์
นามกรแสงอมรินทร์ภูมินทร์วงศ์
เป็นบุญญาคู่ธานีเทพพิทักษ์
สองชนกอกอู่เป็นบุญบรรพ์

มีนกระรังหนึ่งกว้างสำอางศรี
เจ้าธานีแสงอาทิตย์มหิศรา
เป็นจอมโจกจูลจักรอรรคมหา
กฎเดชาเป็นเกศนิเวศเวียง
เอื้อมจักเทียบตรีเนตรลือเดชเสียง
จะเอนเอียงองค์ถ้วทั่วจักรวาล
ดังดวงจันทร์แจ่มโฉมไพยมสมาน
พระศอปานเหมหงส์บรรจงจร
ขนางปานงามคุณนุสร
นามกรพินประภาวดี
ยอดยิ่งรักเป็นราชมเหสี
เป็นเอกศรีสนมนางในปรางจันทน์
องค์กษัตริย์ดนมยิ่งยอดมิ่งขวัญ
พระทรงธรรมมีไอรสยศยง
ประไพพักตร์งามพร้อมพระจอมหงส์
ดำรงทรงเพลิดเพลินเจริญวรรณ
เฉลิมศักดิ์สืบพระวงศ์ดำรงขวัญ
นำจันทรจันทรสนทนากับพระราชินี
(บัวนอกบึง)

บทชมป่า (ประยุกต์รูปแบบคำประพันธ์คือกลอนกลบทกบเต็นด้อยหอย)

“จากเวียงแก้วก้าวออกนอกกำแพง
ทุ่งป่ากว้างว่างว้าธรรมชาติ
ยอดยางสูงยงอยู่สอดกิ่งกอดเกี่ยว
กลางกล้วยเถื่อนเกลื่อนกระดินกลื่นคลบ
เสียงสัตว์ร้องส่งสอดแฉะเง้งเมียง
ส่งสำเนียงเสียงสำนวนจันชวนคู่
ไผ่ปีกฝัดฝัดปีกผันเที่ยวหันร่อน

ไปเขตแขวงเวียงทองทางช่องเปลี่ยว
ดูป่าवादดูปานวิวิทวไม้เขียว
ทานลมกล้าทำแรงเกลียวกิ่งเอี้ยวเอียง
ปางค่าคบบ่วงค่างคงสอดส่งเสียง
นกเขาเคียงชันคูอยู่บนคอน
ถูกขุกขุกบ้านจันแล้วผันผ่อน
จนเลยจรจากเรียวจับไปลับตา

ทิมเดินทางต่างชวนกันชื่นชม
หอมรินรินกลิ่นดอกไม้ริมสายป่า

บ้างรินรมย์ด้วยดวงพวงบุปผา
บ้างโหมหน้าผ้าเทียงไปเวียงทอง”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

1.2.3 การประยুক্তนิราศภูเขาทอง

นิราศภูเขาทองเป็นนิราศชั้นเยี่ยมของสุนทรภู่ ซึ่งนายหนั่งตะลุงถือว่าเป็นครู
กลอนชั้นเลิศ

การประยুক্তนิราศภูเขาทองปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนั่งตะลุงของนายฉิว
ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง (ที่พิมพ์ตัวหนาคือนิราศภูเขาทอง)

“ขามเข้าตรูรู้สึกอากาศสด
หอมรินรินกลิ่นดอกไม้ริมสายป่า
เห็นโศกใหญ่ไถลน้ำระกำแฝง
ดัง โศกพีที่ชำระกำเจือ
เมื่อเคราะห์ร้ายกายเราก้เท่านี้
สิ้นสวาทขาดบ่วงความห่วงใย

แจ่มหมจดท้วห้องห้องเวหา
เหมือนกลิ่นผ่านวณางสำอองเจือ
ทั้งรักแฉงแฉมสวาดประหลาดเหลือ
เป็นรักเรือแรมสวาทอนาใจ
ดัง ไม่มีเคหาที่อาศัย
เป็นนกไรรังเร่เที่ยวเอกา”
(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

1.3. การประยুক্তสำนวนคำพังเพย

การประยুক্তสำนวนคำพังเพย คือ การนำสำนวนคำพังเพย ซึ่งเป็นคำพูดที่
สละสลวยกระชับชัดเจน บ่งบอกถึงความจริงหรือสิ่งพึงทำพึงเว้นบางประการ และเป็นคำพูดที่รู้จัก
เข้าใจกันทั่วไปมาใช้ การประยুক্তสำนวนคำพังเพยปรากฏมากในวรรณกรรมหนั่งตะลุงของนายฉิว
ทิพย์วารี อาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

1.3.1 การประยুক্তสำนวนคำพังเพยถินได้

คือการนำสำนวนคำพังเพยถินได้มาใช้ปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนั่งตะลุง
ของนายฉิว ทิพย์วารี ดังตัวอย่าง

“เราจ้านงตรงตามกับความหมาย
ได้กระดุกผูกคอกก็พอตัว

หนั่งก็ไม่เนื้อก็หมคอดทั้งหัว
คิดปลุกถั่วไว้ให้กระต่ายกิน”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถินได้ ปลุกถั่วให้กระต่ายกิน คือ ไปทำในสิ่งที่ตนไม่ได้ประโยชน์)

“เรากายแก้วแววกาละลาเปล่า

อยากจะทำอะไรก็ทำได้ด้วยทอง”

(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

(ประยูคต์จากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ อย่าเอาด้วยไปแตกพรก คืออย่าลคตัวไปปะทะหรือทะเลาะกับผู้ที่ต่ำต้อยกว่า)

“ใครแตกอ่านสารส่งค้อยตรงเอา
พระชี้ทางให้กระรอกบอกทางกา

ทำเป็นแต่หัวโตชาติโง่ครัน

โบราณว่าอย่างไรตามใจหมัน”

(เกลือจิ้มเกลือ)

(ประยูคต์จากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ ชี้ทางรอกบอกทางกา คือชี้แนะคนหรือสิ่งที่ไม่ควรชี้ ไม่ควรแนะนำ หรือไปแนะนำให้ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ)

“เด็กทุกวันมันไวจริงฉิ่งฉิ่งแพลม

เราพอแยมมันบานออกยาน้อย”

(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

(ประยูคต์จากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ ฉิ่งฉิ่งแพลม คือเร่งรีบจนเกินงาม เร่งรีบจนเกินควร เร็วเกินไป หรือไวไฟ และสำนวนคำพังเพย เราพอแยมมันบาน หรือ เราแยมมันบาน คือพอเราเริ่มจะรู้จะเข้าใจ เขาเกินเลยทำสิ่งนั้นแล้ว)

“วัวเคยใช้ควายเคยสอนรู้ผ่อนตาม

เกิดสงครามได้ไม้พระพายโลม”

(บัวนอกบึง)

(ประยูคต์จากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ วัวเคยใช้ ควายเคยไถ คือคนที่เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศกันมาก่อน)

“หนามแทงเล็บเห็นเข้าหูเจ็บคุดัน

อเมียมันสันคานชั่วเจ็บหัวใจ”

(บัวนอกบึง)

(ประยูคต์จากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ หนามแทงเล็บ เห็นเข้าหู เมียมีชู้ เป็นผีหัวเข้า)

“เหมือนน้ำแรกแตกเหมือนหัวเมืองใหม่

ตามวิสัยหนุ่มสาวดั่งว่าวเหติง”

(แรงสายเลือด)

ประยูคต์สำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ น้ำแรกแตกเหมือน และ หัวเมืองใหม่ คือ สิ่งใหม่ย่อมมีพลละมีกำลัง ยังสด ยังมีไฟ)

“น้องรู้สึกนี้อายอยู่หลายตอน

เหมือนคันขอนหาจับให้จับตัว”

(ยอดกตัญญู)

(ประยুক্তจากสำนวนคำพังเพยถิ่นใต้ คันขอนหาจับ คือหาความเคียดรื้อมาใส่ตัว)

1.3.2 การประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง

คือการนำสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง หรือการนำสำนวนคำพังเพยไทยมาปรับใช้ ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“ต้องเป็นชายไร้ค่าปัญญาเบา

น้ำตาลเก่ากินแก้วก็จำกิน

เมื่อยามอดเหมือนมดค้ำหรือจําอด

ดองลิ้มรสหวานสวาทยอมขาดศีล”

(บัวนอกบึง)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง น้ำตาลกินแก้ว และ น้ำตาลโกล้มด)

“กูไม่คิดจิตมันคดทรยศหัว

กระเซอรั้วท้ายเร็วชาติเหลวไหล”

(บัวนอกบึง)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง กระเซอรั้ว และ ก้นไว)

“เห็นกงจักรปักงอกเป็นดอกบัว

ถลำตัวตกมอย่างงมฉาย”

(บัวนอกบึง)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง เห็นกงจักรเป็นดอกบัว)

“ถึงพูดไปใครเขาจะเห็นสม

เหมือนกับถ่มเขฬะขึ้นฟ้าสูง”

(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง ถ่มน้ำลายรดฟ้า)

“ท่านมีจิตมิตรจงน้องมีใจ

เหมือนลูกไก่ถูกขยำในกำมือ”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্তสำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง ลูกไก่ในกำมือ จะบีบก็ตาย คลายก็รอด)

“จึงจำพลีชีวาปัญญาหญิง
เป็นไม้อ่อนผ่อนลมระคมแรง

ให้พื้นสิ่งระคะสยะแสง
เพื่อพลิกเพลงผ่อนปรนให้พื้นภัย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง เป็นไม้อ่อนผ่อนลม)

“จะรับใช้ไว้ชมให้สมใจ

เป็นข้าวใหม่ปลามันอย่างมั่นคง”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง ข้าวใหม่ปลามัน)

“หวานเม่อมขมกลืนกายคิ่นยาก

น้ำท่วมปากแล้วแม่สุดแก้ถ่าย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง หวานอมขมกลืน และ น้ำท่วมปาก)

“ช่างหนักหนาอาเหยไม่เคยเห็น

หนอนเกิดเป็นในเกลื่อน่าเบื่อหน่าย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง เกลือเป็นหนอน)

“อาเป็นหนอนซ่อนไซอยู่ในเนื้อ

ปราบชาติเชื้อชักย้งให้ผงผาย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง เป็นหนอนบ่อนไส้)

“ให้ปิ่นป่วนหวานหานิจจาเหย
เหมือนมดแดงแฝงเฟ้ามะม่วงมี
เจ้าฟองไซในตะกร้าถ้าจะปล้ำ
รักของเราเขาก็รู้ยู่กันกอง

เมื่อไรเลยจะได้ชมประสมศรี
สักทีปีจะได้พวงมะม่วงครอง
บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่นไหนจะหม่นหมอง
ทำเป็นทองไม่รู้ร้อนนึ่งนอนใจ”

(ยอดกตัญญู)

(ประยুক্ত์สำนวนคำพังเพยถิ่นกลาง มดแดงแฝงพวงมะม่วง ไซในหิน บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น ทองไม่รู้ร้อน)

2. ภูมิปัญญาด้านการเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบคือ การนำของสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างของสิ่งนั้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

เนื่องจากการเปรียบเทียบต้องมีทั้งตัวตั้งและตัวเทียบที่มีลักษณะบางประการร่วมกัน ซึ่งผู้ที่เปรียบเทียบต้องมีความสังเกต เข้าใจ และสามารถที่จะนำมาใช้ได้ การเปรียบเทียบจึงเป็นภูมิปัญญา ซึ่งสามารถจะบ่งบอกถึงภูมิปัญญาของผู้เปรียบเทียบ หรือผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

ในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ มีการเปรียบเทียบปรากฏมาก ทั้งการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งหนึ่ง การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนสิ่งหนึ่ง และการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่ามากกว่าสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งหนึ่ง

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งหนึ่ง หรือคือสิ่งหนึ่ง ปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“นี่กว่าพระองค์คงจะเบื่อในนุรินทร์
อยากอยู่กินกับยักษ์ป่าเป็นหล้าอ่อน”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“เจอน้ำตาลหวานจัดตัดไม้ลง
เป็นนกลงลิ้มคอนมานอนไพร”
(บัวนอกบึง)

“จะสะสางทางสงสัยในฟ้าหญิง
หากเป็นอ้อขรอยมดเหลือรสาชาน
จะเท็จจริงให้ประจักษ์เอาหลักฐาน
หรือน้ำตาลกันแก้วแล้วได้รู้”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“เมื่อสามีตีร้ายได้กันแล้ว
ทำลาวนล้นเหลือนอกเหนือกัน
จะเป็นแก้วหรือตะกั่วก็ผิวขวัญ
เป็นกัณฑ์ต้องลมไม่สมควร”
(งายสิงห์)

“จะชูเชิดเทิดชื่อให้ลือชวง
เป็นดาวดวงคู่แค้นของแผ่นดิน”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“จึงจำพลีชีวิตหาปัญญาหญิง
เป็นไม้อ่อนผ่อนลมระดมแรง

ให้พื้นสิ่งระคะสยะแสง
เพื่อพลิกเพลงผ่อนปรนให้พื้นภัย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“เห็นชายหลับนางกลับออกมาห้อง
นอนเป็นเสื่อติดจันอันระทม

จึงผู้ต้องหาไว้ให้สาสม
ไปบังคมพระพี่นางที่ปราศรัย”
(ยอดกตัญญู)

“เหตุสุญรักเพราะศักดิ์คำไม้คำเจือ

ต้องเป็นเสื่อสิ้นลายเมื่อปลายทาง”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

2.2 การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนสิ่งหนึ่ง

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนสิ่งหนึ่งปรากฏมากที่สุดในวรรณกรรม
หนึ่งตระกูลของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“นึกแปลกใจในข่าวคำกล่าวขวัญ
ผกากรองนาฏองงค์ดั่งหงส์ฟ้า

ว่านางนั้นสวยนักเสียนักหนา
ล่องลงมาสู่แดนบนแผ่นดิน”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

“หากเก็บตัวอยู่ในวังยังสุขสุด

เหมือนอาวูร ไม่ใช่ซักมักสนิม”
(แรงสายเลือด)

“นึกหวาดหวั่นพรันใจนอนไม่หลับ

ความทุกข์ทับเทียบเท่าภูเขาลวง”
(เกลือจิมเกลือ)

“นางมาลีอาลัยในเรื่องลูก

ดั่งบัวผูกพันพาดสวาทหวัง”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“พระจอมวังสั่งทำคำประกาศ

ให้หาปราชญ์ประคองเพชรทั้งเจ็ดสี”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“จับจี้จุดขุดค้นแบบขลเหลือ

คังเอาเกลือแก้เกลือเจือสมาน”

(ยอดกตัญญู)

“ประชาราษฎร์ขาดราชาชะตาอัป

เหมือนกองทัพขาดธวัชจรัสนาย”

(บัวนอกบึง)

“ระยิบยับจับฟ้านภากาศ

เมฆเลื่อนลาดลอยขวางทางจันทร์ฉาย

คังทรวงในใจนางระกาย

คุณเมฆร้ายล้อมรับเจ้าจับทรวง”

(เกลือจิ้มเกลือ)

“ยื่นตะลิ่งพืงพินิจเพ่งพิศพิศกัศร

ธิดายักษ์โหมงามทราวมสงวน

แสงไฟส่องส่องสาวเนื้อขาวนวล

ให้รัญจวนหัวใจเหมือนไกลเปล”

(แรงสายเลือด)

“อานาถฤทธิคิดต่อใจจ่อจค

เหมือนอย่างมดไต่ตามเอาน้ำหวาน”

(หยกสิงห์ปกาศิต)

“รอวันกลับคอยรับองค์คงจะมา

เหมือนข้าวกล้าคอยฝนบนอัมพร”

(ยอดกตัญญู)

“เจ้าเหมือนเด็กเล็กอยู่จะสู้เขา

เหมือนแม่เอาแพะจูงเข้าฝูงหมา”

(สิงทรราชกษัตริย์ศึก)

“พระทรงศักดิ์ซึกพระแสงแรงโทสะ

ในอุระร้อนเริงเหมือนเพลิงห่อ

สองกษัตริย์ซึกใจเหมือนไฟจ่อ

ต่างเข้าต่อกรกันสนั่นคัง”

(ยอดกตัญญู)

“เราขอมพลีชีวาอาสาษัตริย์

สืบองค์รัชทายาทมุ่งมาคหมาย

เหมือนงมเข็มเต็มขึ้นได้คลื่นทราย

อยากจะได้สมหวังความคังใจ”

(แรงสายเลือด)

2.3 การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่ามากกว่าสิ่งหนึ่ง

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่ามากกว่าหรือสูงกว่าสิ่งหนึ่งปรากฏบ้างในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่าง

“ขึ้นกว่าตาลหวานกว่าอ้อยสักกร้อยเท่า   เขียนกว่าเงาจันทร์งามอร่ามฉาย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

“แข่งรถเรือเชื้อแรงพอแข่งได้   อย่าพึ่งหมายอ่อนแรงแข่งวาสนา”
(เกลือจิ้มเกลือ)

“ขึ้นกว่าตาลหวานกว่าอ้อยสักกร้อยเท่า   เขียนกว่าเงาจันทร์ฉายหลายร้อยขุม”
(เกลือจิ้มเกลือ)

3. ภูมิปัญญาด้านการใช้สัญลักษณ์

การใช้สัญลักษณ์หรือการใช้สิ่งแทน คือ การใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่กล่าวนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น ในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ มีการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ปรากฏมากทั้งการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งทั่ว ๆ ไป และการใช้สัญลักษณ์แทนพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

3.1 การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งทั่ว ๆ ไป

การใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งทั่ว ๆ ไปปรากฏมากในวรรณกรรมหนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ ดังตัวอย่างเช่น

3.1.1 การใช้กาดินแทนคนธรรมดาสามัญ คนต่ำ คนเลว ใช้หงส์ นกยูง แทนคนสูง
เช่น

“เมื่อบุญมีความดีทำจะนำจูง   ชาตินกยูงเหมววงศ์คงเห็นแวว”
(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

“แม่นางหงส์คงอยู่เป็นคู่หงส์   เราเป็นเพียงหงส์กาไม่ผยอง”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“ไม่มีัวเมาตัวตนหลงขบยง
รู้จักสูงต่ำศักดิ์นารักจริง”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

“พอกมาศนาฏอนงค์คังหงส์ฟ้า
ต้องลงมาสู่แดนบนแผ่นดิน”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

3.1.2 ใช้ดาวแทนสิ่งที่สูงค่า ใช้ดินแทนสิ่งที่ต่ำค่า เช่น

“ดั่งดาวดวงร่วงหลงลงดินคาน
สิ้นตระการหมดประกายไร้สกุล”
(แรงสายเลือด)

3.1.3 ใช้เอกแทนความทุกข์ยาก ความลำบาก เช่น

“ไหนด่ากินสินค่าเหล่าเข้ามาแทรก
ดั่งเอาเอกเข้ามาครอบไว้รอบหัว”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.4 ใช้מדแดงเฝ้าพวงมะม่วงแทนคนที่พลาดหวัง สิ้นหวังในสิ่งที่ตนใฝ่ฝัน

ปรารถนา เช่น

“รามาแดงเฝ้าพวงมะม่วงหอม
ถึงสูงอมมิได้อิ่มลิ้มรสหวาน”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.5 ใช้นายท้ายพายขาดแทนผู้นำที่บกพร่อง ไม่มีจุดหมายปลายทาง เช่น

“เมื่อนายท้ายพายขาดนำหวาดกลัว
จึงครอบครวือนาถพลอยขาดแคลน”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.6 ใช้กระจงแทนคนโง่ ใช้กับแทนอันตราย เช่น

“กล้ากล่าวขัดตัดขาดบังอาจเหลือ
เจ้ากระจงหลงป่ามาเข้ากับ
หาว่าเชื้อชาติขี้กษัตริย์อัปสับ
จับบังคับเสียให้ค้อมพะน้อมพะนอ”
(ยอดกตัญญู)

3.1.7 ใช้ลูกไก่ในกำมือแทนคนที่ต้องตกอยู่ในอำนาจของคนอื่น เช่น

“น้องเป็นม่ายไร้หมอนต้องนอนหมอง
ท่านมีจิตมิตรจงน้องมีใจ
จะขอรอบบาทบงส์อย่าสงสัย
เหมือนลูกไก่ถูกขยำในกำมือ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.8 ใช้ไม้อ่อนแทนความอ่อนน้อม ผ่อนปรน ใช้ลมแรงแทนปัญหาอุปสรรค

เช่น

“เป็น ไม้อ่อนผ่อนลมระดมแรง
เพื่อพลิกแพลงผ่อนปรนให้พ้นภัย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.9 ใช้ข้าวใหม่ปลามันแทนความสุข ความสมหวังที่เลอเลิศ เช่น

“โอ้เจ้าพระคุณทูลกระหม่อมจอมกษัตริย์
จะรับใช้ไว้ชมให้สมใจ
น้องไม่ขัดข้อประสงค์ทรงไฉน
เป็นข้าวใหม่ปลามันอย่างมั่นคง”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.10 ใช้แพะแทนความไม่รู้ประสา ใช้ฝูงหมาแทนเล่ห์กล ความเป็นภัย

อันตราย เช่น

“เจ้าเหมือนเด็กเล็กอยู่จะสู้เขา
เหมือนแม่เอาแพะจูงเข้าฝูงหมา”
(สิงหราชกษัตริย์ศึก)

3.1.11 ใช้แก้วแทนสิ่งดี สิ่งมีค่า ใช้ตะกั่วแทนสิ่งสามัญ สิ่งด้อยค่า เช่น

“อันสามมีศีรัยได้กันแล้ว
จะเป็นแก้วหรือตะกั่วก็ผัวขวัญ”
(งายสิงห์)

3.1.12 ใช้เมฆแทนปัญหา ความลำบาก อุปสรรค เช่น

“ถึงอายเหนียมเจียมสงบกลบด้วยเมฆ
ถูกมนต์เสกความขลาดให้อาจหาญ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.13 ใช้แสงทอง น้ำทิพย์ ดวงจันทร์ แทนความบรรเจิด ความสว่างสดใส

มีชีวิตชีวา เช่น

“เหมือนแสงทองส่องชีพประทับแก้ว
เป็นน้ำทิพย์ชุบห้วงดวงชีวัน

สุขใจแจ้วจับใจอยู่ในฝัน
เจ้าดวงจันทร์กลางห้วงแห่งดวงใจ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.14 ใช้สื่อแทนความร้ายกาจ ใช้ตะกวดแทนความต่ำช้า เลวทราม เช่น

“เอ็งไอ้เด็กเล็กร่างมาอ้างอวด
ไอ้ชาติเสือเหลือสัตว์ชะปัดไร้

ชาติตะกวดทำตัวยั่วโทโส
พูดเป็นไอ้อวดองค์ทะนงนัก”
(งายสิงห์)

3.1.15 ใช้สิ่งแทนความกล้า มุทะลุคุดัน หยิ่งผยอง เช่น

“จะทำศึกฮึกเหิมเตรียมกำลัง
เจ้าสิงห์หนุ่มลุ่มหลงทงนงนัก

คิดโอหังอาจหาญแต่รานรอน
เท่ากับจักคั่นคือเทียวรื้อขอนแก่น”
(สิงหาราชกษัตริย์ศึก)

3.1.16 ใช้หงส์แทนคนสูง ใช้ลมแทนความมีราศี เช่น

“แต่หน่อนาถพลาดพลัดขัดวิวงศ์

กลายเป็นหงส์ปีกหักลงปลัดกตม”
(แรงสายเลือด)

“ถึงพระยาฟ้าคนองมองไม่ผิด
ทั้งสองท่านปานหงส์ชอบลงตม

ได้ร่วมคิดคบค้าอย่างสาสม
อยู่ไม่สมฐานะน่าละอาย”
(งายสิงห์)

3.1.17 ใช้กระต่ายแทนคนต่ำศักดิ์ ใช้พระจันทร์แทนคนสูงศักดิ์ เช่น

“อนิจจาอาจารย์ของหลานชาย

จะให้กระต่ายน้อยไปสอยจันทร์”
(แรงสายเลือด)

3.1.18 ใช้กิ้งก่าแทนคนโง่ หยิ่งผยอง ใช้แพรวแทนสิ่งที่สูงมีค่า เช่น

“ร้อยชั่งนึ่งท่านันทเดช
เสาะให้เห็นว่าเป็นชายไร่ปัญญา

เมื่อสังเกตพฤติกรรมด้านยักษา
เหมือนกิ้งก่ามาหมายจะได้แพรว”
(แรงสายเลือด)

3.1.19 ใช้หอกข้างแคร่แทนคนโกธจริตที่เป็นอันตราย เช่น

“คังขวานฟ้าผ่าผางกลางศิระษะ
หอกข้างแคร่แผ่อำนาจขึ้นบาทโต

สุดแสนจะระงับดับโทโส
กลับเง โทจะแทงกูไม่รู้ตัว”
(แรงสายเลือด)

3.1.20 ใช้วิมานแทนความสุขอันเลิศ เช่น

“อ้างว่าสาวชาวเขาพงศ์เผ่ายักษ์
จะรับเราเอาไปในศิรี

มีความรักเอกองค์พระทรงศรี
เป็นสามีของนางมันจะสร้างวิมาน”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.21 ใช้เพชรแทนสิ่งที่มีค่าหายากยิ่ง เช่น

“พระจอมวังสั่งทำคำประกาศ
ให้หาปราชญ์ประคองเพชรทั้งเจ็ดสี”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.22 ใช้เสี้ยนหนามแทนปัญหา อุปสรรค เช่น

“ต่อหมคเตียนเสี้ยนหนามสงครามยักษ์
ได้พบพัทตร์พระธิดาอย่าสงสัย”
(เกลือจิ้มเกลือ)

3.1.23 ใช้อ้อยรอมคและน้ำตาลกันแก้วแทนผู้หญิงที่ตกเป็นของชายอื่นมา

แล้ว เช่น

“จะสะสางถางสงสัยในฟ้าหญิง
หากเป็นอ้อยรอมคเหลือรสหวาน

จะเท็จจริงให้ประจักษ์เอาหลักฐาน
หรือน้ำตาลกันแก้วแล้วได้รู้”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

3.1.24 ใช้เต่าแทนคนโง่ ใช้กระรอก กา แทนคนฉลาดที่ฉวยโอกาส เช่น

“ใครแตกอ่านสารส่งค้อยตรงเอา
พระชี้ทางกระรอกบอกทางกา

ทำเป็นเต่าหัวโตชาติโง่ครัน
โบราณว่าอย่างไรตามใจหมัน”
(เกลือจิ้มเกลือ)

3.1.25 ใช้คตินงู นมไก่ แทนสิ่งที่ซ่อนเร้น เช่น

“มนต์เสน่ห์เหล่าที่เรียงมีเชิงเช่น
งูก็จ้องมองเขม้นเห็นนมไก่

ให้ไก่เห็นคตินงูว่าอยู่ไหน
เป็นเชื้อไขอย่างประหลาดคอยหยาดจาง”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.26 ใช้หนอนแทนความขั่ว ความเลว ความหายนะ ใช้เกลือแทนความดี

เช่น

“ช่างหนักหนาอาเหยไม่เคยเห็น

หนอนเกิดเป็นในเกลือนำเบือหน้าย”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.27 ใช้ฉ่าเสื่อแทนอันตราย เช่น

“นี่หรือหลานหาญกล้ามาทำสู

เออไม่รู้หรือว่าฉ่าเข้าฉ่าเสื่อ”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.28 ใช้ดอกรักแทนความรัก เช่น

“ดอกรักแพลมแย้มพรายประกายพรหม

ขึ้นด้วยลมหวานด้วยรสพจนมาน”
(หยกสิงห์ปกาศิต)

3.1.29 ใช้กบและนกกกระจิบแทนคนธรรมดาสามัญ คนที่รู้จักพอ เช่น

“ได้ฟังคำซ้ำชอกคังหอกแหลม
สุดอคคณัสนสรค้ำคังจ้านง
ก็สมคุดเพราะหุ่่นค้อยกักรอยเล็ก
อันสระกว้างบางบึงถึงใหญ่โต
นกกกระจิบรังกระจ้อยตัวน้อยนก
อันนกใหญ่ภัยยิ่งสิ่งหักราน

มาเหน็บแนมเนียนางให้ร่างผง
เพียงแค่งกบน้อยในรอยโค
เต็นเตาะเต็กตามประสาไม่ยะโต
เขาพวกโลภะมากอยากตำราญ
มีความอกอุ่นอุบฟูบรังสาน
ธนูพรานปืนผาล่าชีวี”
(งายสิงห์)

3.2 การใช้สัญลักษณ์แทนพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์

การใช้สัญลักษณ์แทนพฤติกรรมทางเพศของมนุษย์ ปรากฏมากในวรรณกรรม
หนังสือของนายฉิว ทิพย์วาริ จำแนกได้ดังนี้

3.2.1 ใช้ราหูจับพระจันทร์แทนพฤติกรรมทางเพศระหว่างหญิงชาย โดยใช้พระราหูแทนเพศชาย ใช้พระจันทร์แทนเพศหญิง ใช้ก้อนเมฆปกคลุมท้องฟ้า ฟ้าแลบ ฟ้าผ่า แผ่นดินไหว แทนอารมณ์ใคร่ ใช้ห้วยน้ำลำคลองแทนอวัยวะเพศหญิง ใช้ฝนตกแทนการหลั่งน้ำกาม เช่น บทสมห้องของเจ้าคำทงกับนางผกากรอง

“พลาบวมสอคอคอดสาวเข้าน้ำวเนบ	อกอุ่นแอบอวลอัคสุดขั้ดขึ้น
คังราหูจับพระจันทร์ก่ดิน	โ้จันทร์เจ้าสาวไม่คินราหูมาร
ปิดป้องปิดขั้คขวางหมดทางสู้	คกเข้าสู่อ้อมแขนราหูหาญ
พระจันทร์อ่อนผ่อนตามความสำราญ	เกิดบันคาลกำคั้คขึ้นบั้คคล
เป็นเมฆมัวมีคิมิตทุกทิตา	บนท้องฟ้านั้นอับพยั้บฝน
สุนีบาดผ่าผางกลางเบือ้งบน	สุธาคลั้บแยกแตกกระจาย
สะเทือนลั่นชั้นฟ้าวลาหก	จะคั้คตกลลงแน้สุดแก้้ถ้าย
ทั่วท้องน้ำลำคลองกั้นองพราย	เมือตอนสายฝนพรั้การหน้าลง”
	(แรงสายเลือด)

3.2.2 ใช้ว่าวจุฬาได้ลมแทนพฤติกรรมทางเพศระหว่างหญิงชาย โดยใช้ว่าวจุฬาแทนเพศชาย ใช้ลมบนท้องฟ้าแทนเพศหญิง ใช้เมฆฝนแทนอารมณ์ใคร่ ใช้ฝนตกพรั้การหน้าแทนการสิ้นสุดเกมรัก เช่น บทสมห้องระหว่างเจ้าคำทงกับพระธิดารสริน

“เหมือนน้ำแรกเทกเหมือนหัวเมืองใหม่	ตามวิสัยหนุ่มสาวคังว่าวเหลิง
จุฬาลอยปล่อยสายพระพายกระเจิง	เหลิงระเริงลมแรงออกแกว้งไกว
เบือ้งสายหัวคั้คปีกหลู่หลีกหลบ	ลมเสียวทบกระเทกผ่านสะท้านไหว
ฉวัดเหวียงเอียงผวากล้าแกว้งไกว	เอียงพาไปป่นปี้หมคที่บั้ง
คิตลมบนจนประจัญให้หัวันหวาด	แพชุงขาดเสียบเพราะคินไม่คินหลัง
โคนลมแดงแรงคันอันจะพัง	จุฬายังคั้คด้านคั้คผู้้พระพาย
เมฆคั้คคั้คคั้คคั้คคั้คคั้คคั้คคั้ค	จะคั้คตกลลงแน้สุดแก้้ถ้าย
จุฬาคงผงแพกแตกกระจาย	จบตอนสายฝนพรั้การหน้าลง”
	(แรงสายเลือด)

3.2.3 ใช้ปรากฏการณ์ธรรมชาติแทนพฤติกรรมทางเพศระหว่างหญิงชาย โดยใช้ท้องฟ้ามีดคลุ้มปั่นป่วน ฟ้าแถบ ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ลมพัดจัด แผ่นดินไหว คลื่นคนองแทนอารมณ์ใคร่ใช้ฟัง (บ่อสระ) ร่องน้ำแทนเพศหญิง ใช้ฝนตกแทนการหลังอสุจิ ใช้กบอิงอ่างแทนเพศชาย เช่น บทสมห้องระหว่างพระแสงอาทิตย์กับนางยักษ์มัจฉีวัน ซึ่งปลอมตัวเป็นนางมนุษย์

“ดูเมฆง่าคลุ้มปกริมคลึก
 ปรกกายแถบแวบวัชระยับตา
 ลมหมุนเวียนเปลี่ยนรวนหวนกระทบ
 อากาศกลดค้ำท้องอัมพร
 ถึงกำหนดคคหนุนวิรุณหก
 อิงอ่างกบพบน้ำชุ่มกำลัง
 มารร่วมชมสมมนุษย์สุดสวาท
 กระชุ่มชวยรวรินกลิ่นมาลัย

มีทันคึกลั่นดังเสียงฟังก่ำ
 ฟืนสุธาไหวสะเทือนเขยื้อนคลอน
 ห้วงรณพคลื่นสาดกระฉาดฉอน
 ขี้ฝนจรเข้าจับประทับบัง
 หลังหลากตกเต็มตามร่องน้ำขัง
 ลงแช่ฟังกักฟืนพ้อชื่นใจ
 ล้มผัดสพาดชื่นจิตพิศมัย
 สรุ ไถรติดครรภักแต่นั้นมา”

(บัวนอกบึง)

3.2.4 ใช้ปรากฏการณ์ธรรมชาติแทนพฤติกรรมทางเพศระหว่างหญิงชาย โดยใช้เมฆ ฝน ฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ทะเลบัว แผ่นดินสะเทือนแทนอารมณ์ใคร่ ใช้ฝั่งทะเลแทนเพศหญิง ใช้คลื่นซัดฝั่งแทนเพศชาย ใช้น้ำเค็มแทนน้ำอสุจิ เช่น บทสมห้องของยักษ์แก้วแก้วกับนางโมราวัน

“ประคองนางร่างนุชสุดที่รัก
 บรรจงจูบชมนเนื้อมนนวล
 กามเทพสรร้อนเริงเพลิงสวาท
 วัชเคยใช้ควายเคยสอนรู้ผ่อนตาม
 กลางทะเลลึกครึกครื้นลมคลื่นคลั่ง
 สุธาเทือนเลื่อนลึกลับเหมือนศึกโถม
 ฟ้าลั่นเปรี๊ยะเสียงผ่าพายูจัด
 กระฉาดสาดกระเจิงเซาะเซิงซัง
 สองภริมย์สมรักประจักษ์จิต
 พายุหย่อนอ่อนตัวลงทั่วไป

ขึ้นใส่ตักลูปต้องของสงวน
 ลูบลามลวนทั่วร่างของนางงาม
 นุชนาฏอ่อนไหวใจหวิวหวาม
 เกิดสงครามได้ไม้พระพายโลม
 ที่บนฝั่งคลื่นสวาทกระสาดโหม
 กลางโพยมเมฆพยับประทับบัง
 หอบพาพิศคลื่นตลบกระทบฝั่ง
 น้ำเค็มหลังไหลนองเข้าร่องใน
 แนบสนิทเสน่หาอัชฌาศัย
 สงบใจพักผ่อนนอนนนิทรา”

(บัวนอกบึง)

3.2.5 ใช้มังกรเล่นน้ำแทนพฤติกรรมทางเพศระหว่างหญิงชาย โดยใช้มังกรแทนเพศชาย ใช้ทะเล แผ่นดิน แทนเพศหญิง ใช้แผ่นดินแผ่นน้ำสะท้อนแทนความใคร่ ใช้มังกรพ่นน้ำแทนการสิ้นสุคบทรัก เช่น บทสมห่องของเจ้าชายเขมราชกับเจ้าหญิงผกา มาศ

“ดั่งกำลังมังกรสำแดงฤทธิ์
ลงเล่นน้ำคำคิ่งถึงสุธา
ปลากระดิกพลิกครีบทวีปไหว
มัตติมังก์กลิ้งเล่นชโลธร
สลุบเล่นลมหวนให้ป่วนคลื่น
มังกรผุดพ่นฟองขึ้นฟองฟู

ให้มีคิมกลางทะเลพระเวหา
เสทือนกระทั่งหลังปลาอนนคั่นอน
เมรุไกร โยกยอดจะถอดถอน
คงคาคลอนคลื่นคลั่งฝั่งสินธุ
จะฝ่าฝืนไม่รอดก็จอดสู
ต่างร่วมรู้รสรักประจักษ์ใจ”
(ฟ้าสูงแผ่นดินต่ำ)

